

MAGYAR MERKUR

1789-dik esztendőben.

A' Róm. Csász. és Apest. Kir. Fels. különös engedelmeivel.

Szerdan Bőjt - más - Havanak 18 - dik Napján.

Külföldi dolgok.

Lengyel ország. Kóburg Hertzeg ki-indúlt már az ő téli szállásából, Románból, és 12000 vitéz katonákkal mégyen egyenesen — Lengyel ország' szélére. Ezt mondják Lembergii tudósítárok. Ha ez így legyen, a' mint más rendbéli tudósítárok bizonyítása szerént nem lehet kétségbe hozni, az egyesült két Császári udvaroknak Lengyel országban is léfzen dolgok. 12000 Oroszok Ukrániában készen várják a' parantsolatot, melly szerént az ellenek felgyverkezett Lengyelekre kardot rántsanak. A' Lengyelek pénzzel, ígéretekkel és erőszakkal fogadják a' katonákat. A' Krakói kerületben 1000 rekrutákat szedtek ki már, a' kik mindnyájan Krakóba hozattak. Ezek arról taníttatnak meg, hogy a' szabad Közönségnek és tulajdon szabadságok veszedelemben fo-

rog, és hogy e' szerént mindegyik köteles a' közön-
 séges szabadságot életje fel-áldozása mellett, fenn tartani
 és ezen betses kintsért utolsó pihenésig hartzolni. Fur-
 tsa dolog! a' Lengyel parasztnak most egyszerre a'
 szabadságról prédikállani, a' ki egész életjében, so-
 ha ezen szót nem hallotta, és egész életében a' földes
 Urának szolgája. Ezek között az erőszakkal fzedett
 katonák között számofsan el-szöktek. A' Krakóiak e-
 zen szökevény katonáknak ezer jót kívántak az útra:
 mert semmi fundus sem rendeltettetett ezen rekruták-
 nak ruházására és tartására, és az ottani polgárok ö-
 rültek annak, hogy a' rendtartáshoz szokatlan katoná-
 kat nem kellett házaikba bé-fogadniok. — Mivel a'
 100000 vagy inkább a' 70000 fegyvereseknek száma
 (mert a' már talpon álló katonák 30000-re számláltat-
 nak) nem olly hamar lehet tökéletessé, mindennek,
 a' ki nemes nevét hordozza, az Oroszok ellen kell
 indulnia, a' kik napról napra nevednek Ukrániá-
 ban. El-kerülhetetlennek lenni mondják némellyek az
 Oroszok és Lengyelek közt való háborút; és a' mint
 vélik, Márt 19-én a' Nemesség fel-fog ülni. — A' ga-
 bonának a' szabad Közönségnek tartományjaiból más
 országokba való ki-hordatása meg-vagyon tiltva. — Az
 ország' gyűlése következőképen szabta a' méltósá-
 gok' társját: a' ki Érsekséget nyer, az 1000. aranyo-
 kat fizet a' petsétes levélért; Püspökségért 600 ara-
 nyokat; Palatinusságért Krakóban és Ministerért 200-t
 és egy kerületben (districtusban) 50-t; a' fejer sas
 rendért 100 és a' Staniz'ó rendjéért 50 aranvokat.
 Egy szóval, nintsen hivatal és nem adattatik senkinek
 a' Nemessé levél, hogy nem kellene érette fizetni;
 csak éppen a' hadi-személyek, a' kik vitézséggel ér-
 demlik-meg a' nemességet, attól ki-vétetve vagynak.

Spanyol ország. Az új Spanyol Király derekaszon igazgatja kezében az ország' kormányát; fáradhatatlanul munkálkodik nagy eszű hitves társával az ország' javára tzelezó rendelésekben; és főképen azon iparkodik, hogy az ország' gazdálkodását jó rendbe szedhesse; új rend-szabásoknak fel-találásában fáradozik, mellyekkel az Ország' jövedelmeit az adózo népnek terhelhetése nélkül szaporítja. Atyai indulatját külömb-külobmbféle alkalmatosságnál ki-nyilatkoztatja népének; a' Spanyol udvari tzerémaniát, mellyen már más udvarok ki-adtak, meg-veti; és minden ember kérelem-írásokkal, panasz' tételekkel s t. a. f. járulhat hozzája. Ezek által a' népnek szivét maga részére hódítja. Febr. 16-án közönséges kegyelmet hírdetett azoknak, a' kik az ő birodalmából el-szöktenek.

Dánia. A' Dánusok és Svekusok között fel-állított fegyver-szünetnek ideje lassan lassan folydogál és vége felé jár, azon kívül hogy a' két nemzetek között való meg-békéllésről leg-kifsebb reménség volna. Söt inkább a' Dániai udvar a' néptől hadi-u'sorát kíván, hogy a' tengeri készületek annál jobban megtétefsenek. A' hadi tanács parantsolatot adott, hogy még 13 fereges hajók építettetsenek és fel-fegyverkeztetsenek.

Elegyes tudósítások.

Zámosztét, Gállitziának egyik erős várát nagy szereztsétlenség érte volna Febr. 24-én, ha a' Török foglyok szándéka el-sült volna. Némelleyek ezek közül a' Strásájokat, az első vár-örző Regimentbéli köz-katonát el-tsábitották és 4 aranyok' jutalma által arra vették, hogy rabságokbul ki-szabadítaná őket és vélek együtt a' határ széleken által szökjön. Ez a' part-ütésnek feje tudván hogy 14én strázsára fogna

menni a Törökökhöz ; ugyan ezen napot háatarozá-megszándékjoknak bé tellyesítésére. Tsalárdsággal a' kültstot ki-kérte a' káplártól, a' strázsát meg kötözte a' kinek száját be-dugta ruhával, egynéhány puskákat magával el-is vitt, és éjtszakán 12 óraker, midőn mindenek mély álomba merűltenek vala, 31 Törökkel el-indúlt a' határ-szélek felé a' hová tsak másod fél óra járó földje vala. Szerentsére két rabok, a' kik kereztyének, hátra maradtak, a' strázsát meg-öldözták és lármát vertek. Azonnal utánok indítottak mindenfelé ló háton járók, és reggelre 7, dél után pedig 21 Török az ő meg-szabadítóikkal együtt visszahozattattak. A' Tiszt Urak azonnal halálra ítélték a' katonát, és mivel a' hóhér jelen nem vala a' ki fel-akasztotta volna, agyon lövették. A' rabok, 20n kívül mind visszahozattattak. Nem ok nélkül mondják, hogy a' város nagy veszedelemben forgott vala. Ha a' többi 36 Török foglyok, a' kik más helyben ültek a' meg-szököttekhez adták volna magokat, a' dolognak nem olly szerentsés ki-menetele lett volna.

Csernovitzból. vett tudósítások jelentik: hogy Febr. 11-én Stürtzébül 500 jármos ökrök hajtattak a' Magyar országi táborhoz ; és 12én ismét 500ak következtek. Egynéhány Cs. K. Tisztek mulatoznak itten, a' kik Bukovinában 9000 jármos-és szint' annyi vágni való ökröket a' Cs. K. Magyar országi tábornak számára vásárolni fognak. Ha meg-gondolja valaki, melly számtalan fok marhák emészttettek-meg a' Kóburg Hertzegnek hadi serege által, mellyet a' múlt esztendőben nagyobbára Bukovina tartott szarvas marhával, hány ezer darab hullott légyen-el az idő alatt, mennyi ezer vásároltatik mostanában, és mind-azáltal semmi látszato fogyatkozása nintsen a' marhának ezen ki-

ki-

kitsiny tartományban : valójában nem lehet tsekély a' marha tartás ebben az országban, és nagy nyeresége kerekedik - ki az országnak ezen áldott tartománynak birtokából. Közönségesen Móldvában, mellynek tsak egy le szakasztott darabja Bukovína, a' marha-tartás olly nagy, hogy a' Szeret folyó vizén innen fekvő része a' sokat emészto Bétsnek 's még egynéhány fő városoknak bőven adhat vágó marhát. Képes hinni, hogy a' természet' adományjaival bővölködő Móldva, mellyet a' mi vitéz Magyarink véres veréjtéssel hódítottak - meg, nem egy könnyen fog a' gyözöknek hatalmokbul ragadtatni.

Péts. Febr. 18-an érkeztek nagy Szigetről jövő 1160 legények, a' kik egy napi pihenés után 20 -án Szyrmiumba mentenek; a' N. Károlyi Gyalog Regimentjénél fel-állítatott 4 dik batalljonához jutnak. 22-én mustráltatott a' Sakmini vasas Regiment. A' mustrák mindenütt meg-lettek és a' lista el-is küldettetett a' Hadi fő Tanátsnak Bétsbe. — A' Magyar országban és ahhoz tartozandó tartományban lévő élés házokba rakott gabonának fokasága e' jelen való időben 6 millió mérőnek tartatik lenni. Igy tehát, ha terméketlen esztendőt látnánk is, mindazáltal az élés dolgára nézve folytattathatnék a' háboru.

Ő Felsége a' vezérétől meg-fosztattatott Karamelli vasas Regimentjét a' Fő Hertzeg Ferdinánd öregbíg fiának Ferentz Jósefnek adni, és annak igazgató vezéreül Generál-Májórt Harnonkúrt rendelni méltóztatott.

A' Fő Vezér Haddik Gróf és a' Fő Vezér Laudon Bátor mind a' ketten együtt 152 esztendősök. Az első tudniillik 78 esztendőket és az utóbbi 74 esztendőket élt már.

A' Felsőges Császárnak keze-írásával, mellyben a' Fő Vezért Haddik Grófot arra kérte vala, hogy a' nagy hadi seregnek igazgatását magára fel-vállalná, (a' mint az előbbeni levélben meg-iratott vala) egy drága gyűrőt küldött néki. Ő Felsőge olly izenettel: hogy tellyes kedve fogna telni abban, ha ezen gyűrő a' Fő Vezérnek Familiájában örök emlékezetül meg-tartatnék, hogy a' késő maradékokat is ezen gyűrő meg-emlékeztesse, melly tekintetben volt Haddik mindenkor az ő Császára előtt. Ő Felsőgnek ezen különös kegyelmén meg-illetődvén, könyvező szemeit el-nem rejtheté a' jelen lévők előtt. Feb. 23án a' Felsőges Úrnak kamarájában titkos tanácskozás tartatott, mellyen Kaunitz Fejedelem, Lászy, Haddik és Laudon fő Vezérek jelen valának. Lászy csak éppen a' hadi seregnek igazgatásáról mondott-le, minden egyéb fő hivataljait meg-tartja és a' Felsőges Császárnak barátságában meg-marad. Az ő szép nyerges lovait fél árrán ajánlotta Haddik fő Vezérnek, a' ki még is vette azokat.

Egy izómos Árnótok serege a' Jakovai és Új-Bázári Basáknak vezérlések alatt Bosnyába el-érkezett de többet ártanak ezek a' rendetlen és vad népek a' lakosoknak, hogy sem magok az ellenségek. A' Studenátzi gazdag Görög klastromot mindenétől meg-fojtották, 9 szerzeteseket meg-öltek, és egyéb drága fegyverekkel 9 finom arany poharakat el-ragadtanak. Az Igumen nagy nehezen menekedett-meg kegyetlen kezekről. Studenátz a' leg-gazdagabb klastrom Bosnyában, Szerviában és Erzegovinában. — A' Raguzaiak, a' kik nagy kereskedést űznek a' Törökökkel, sokat nyerne a' mostani háborúnak alkalmatosságánál. Ebben a' szabad Közönségben nagy párt ütések támadtanak; a' tanátsnak némelly tagjai a' Törökök részére hajólnak, némellyék a' R. Császárnak fogják pártját, má-

fok pedig sem az egyik sem a' másik részre nem hajóznak, hanem mindenik hadakozó felekezettel barátságban élni akarnak. Kevés hatalommal bír ugyan ez a' kitsiny Közönség, de a' hadakozó felekezeteket nagyon ségítheti barátsága: még emlékezetben vagyok, hogy a' Raguzaiak az Oroszoknak hajós seregét a' kikötő helyekbe bé nem bocsátották.

A' tengerbe szolgáló jó reménység hegyéről (*Caput bonae spei*) az a' hír terjedett-el egész Európában, hogy a' Frantziák ezen Hollandiai birtokot el foglalták volna: mi adott légyen okot ezen futó hírre, e' követendő tudósításbul ki-tetfzik: — Oktob. 18án 5 lövések hallattak az oroszflány hegyéről, a' hol strásák szoktak lenni; erre minden lakofok ffiletek, mivel annak jele vólt, hogy több mint 4 hajók láttatnának. Ez okáért azonnal 300 katonák ki-mozdítottak, a' kik az ágyúzó sántzokat meg-szállanak. 17én egy hajó érkeze a' Bájfalfszba, melly a' szelektől közfiklára vettetett, a' többi 4 hajók a' (szélvésztl batorságos tenger öble) báj előtt meg-jelenének. Mivel Frantzia hajók valának, és mivel féltő vólt hogy a' hadi hajók, a' mellyek feregeket hordoztak, nem más okbul jönnének a' tenger öblibe, az illyen szokatlan és veszedelmes időben, hanem hogy népet szállítsanak - ki a' szárazra, azonnal tehát egy Májór, 2 Kapitányok 4 Hadnagyok és 300 emberek és a' pattantyúfokbul egy Fel-Hadnagy, 1 Al-Hadnagy és 8 ágyúk az oda való lovas seregnék 1 svadronjával együtt oda el-küldettek. A' lárma itt igen nagy vala, és egy átallyában azt hitték, hogy ezek a' hajók ellenséges szándékkal jöttek légyen. A' fenn akadt és el tört hajóbul mellyen egy Irlandi Regiment vala, mintegy 40 emberek a' vízbe vesztenek, a' többi hajós nép a' vagonjával együtt az el-süllyedéstől meg-mentetett.

Négy

Négy Regementek, öfzveséggal 2000 emberek voltak ezeken a' hajókon, mellyek Mauritzius szigetére küldettek és mivel a' vizek el-fogyott volt a' Bájfalfszba hajóztak, a' honnét 2 hetek múlva ismét el-menendők valának. Minthogy a' tengeren járóknak szabott törvényt által-hágták vala, egy szép hajójokat oda kellett engedniük, hogy az ő általak meg-fértegett szabadság meg-engeszteltesék.

Potemkin Fejedelem Pétersburgba vezető utjában Ján. 22-én Kremetsukba érkezett; a' hol a' Császári Tanátstól, a' Katarinofzlávi Nemességtől, a' kalmárságtól, és a' lakosoktól nagy örömmel és pompával fogadtatott az ő jól-tevőjük és Oszakovnak győzöje. Sok volna le-írni a' mindennémü vigságokat, vendégségeket, mellyek tartattak ezen Fejedelemnek tiszteletére. Febr. 15-ő napján éjtszakának idején fok áldások között Pétersburgba utazott, a' honnan mentül előbb visszfa fog térni, mivel a' szárazon és tengeren megtétegett hadi kézűletek a' hartzra-kelesre idején való visszfa térését és jelen-létét meg-kivánják ezen a' tájékon. — Az ő számos úti-társai között vagynak: a' Móldvai Hofzpodár Mauro Kordáto Fejedelem, külfömbféle Áfiai Uralkodóknak követjeik, a' 3 ló-farku Basa, Oszakovnak előbbi Komendánsa, fő rendű Török tisztekkel együtt, a' kik hadi fogságba jutottak és mindenütt tisztessegesen fogadtattak.

Vukáfsovits szabad seregéhez való katona-fogadásnak vége vagyon; és leg-utóljára a' trombitásnak fogadásával lett vége a' *verbung*nak. Ezen rövid idő alatt a' 400 emberekbül álló Húszárok divíziója tökéletes számát el-érte, és válogatott szép 's derék Magyar legényeket foglal magában. Az öreg legények V. Erdödy és Gréfen Húszár seregbül válogattattak ki, a' kik személyenként fok rendbéli tsatákban jelesseké tették magokat és bátor Magyar szíveknek elég-séges próbáját adták. Az elsők nagyobb részént azok a' kik Belzestyénél, Piácsekkel Tábornál és Adfudnál hartzoltak. Ezeknek a' meg-rémíthetetlen vitézeknek bátoritása mellett a' többi új katonák-is nem fogják általlani az ellenséget.

A' Fő Hadnagy Beleznay Mihály Úr Márt. 14-dik napján Pilişi jószágában ki-múlt e' világból; mi-nekutánna 67 esztendőket ditséretesen élt volna.